

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง วิธีการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยในเบื้องต้น

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง เล่นดนตรีอย่างสร้างสรรค์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยเบื้องต้นและการออกแบบเครื่องดนตรี

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

วิธีการปฏิบัติทักษะเครื่องดนตรีไทยเบื้องต้น

วิธีการบรรเลงดนตรีไทยในเบื้องต้นจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ การนั่งบรรเลงด้วยบุคลิกที่สง่างาม การจัดทำทางการจับไม้หรืออุปกรณ์การบรรเลงเครื่องดนตรีและการปฏิบัติตามวิธีการของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น.....กลุ่ม ตามการจำแนกประเภทเครื่องดนตรี ดังนี้

๑. ประเภท.....

การนั่ง นั่งขัดสมาธิหรือพับเพียบกึ่งกลางของเครื่องดนตรี นั่งหลังตรง ลำตัวผู้บรรเลงหันไปสู่กึ่งกลางของเครื่องดนตรี หน้าตรง ตามมองต่ำไปที่เครื่องดนตรี

การจับไม้และวิธีการบรรเลง จับไม้ด้วยรูปแบบที่ถูกต้อง (คว้ามือให้ก้านไม้พาดอยู่ในร่องมือ นิ้วชี้กดบนก้านไม้ นิ้วโป้งเหยียดแนบไปกับก้านไม้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อยกดทับก้านไม้ให้กระชับมือ สำหรับการบรรเลง จะใช้ไม้ตีลงบนตำแหน่งของเครื่องดนตรีที่ถูกต้อง เหมาะสม เช่น ระนาดเอกใช้ไม้ระนาดตีลงกึ่งกลางของลูกระนาด ช้องวงใหญ่ใช้ไม้ฆ้องตีลงบนปุ่มของลูกฆ้อง

ภาพที่ ๑ การนั่งและวิธีการบรรเลงระนาดเอกและระนาดทุ้ม

๒. ประเภท.....

การนั่ง นั่งขัดสมาธิหรือพับเพียบ ลำตัวตรง หน้าตรง อาจก้มหน้ามองเครื่องดนตรีเล็กน้อย

การจับเครื่องดนตรีและวิธีการบรรเลง : ใช้มือจับเครื่องดนตรี โดยให้ปลายเลาขลุ่ยเอียงลงหาพื้น นิ้วมืออยู่บริเวณรูบังคับเสียง (เมื่อบนใช้นิ้วโป้ง นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง มือล่างใช้นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง และนิ้วก้อย) สำหรับการบรรเลงให้ใช้ลมจากปากเป่าให้เกิดเสียงและใช้นิ้วปิด-เปิดรูบังคับเพื่อให้ได้ระดับเสียงต่าง ๆ

ภาพที่ ๒ การนั่งและวิธีการบรรเลงขลุ่ยเพียงออ

๓. ประเภท.....

การนั่ง นั่งพับเพียบ ลำตัวตรง โดยหันหน้าและลำตัวไปทางเครื่องดนตรี หน้าตรง ตามองต่ำไปที่เครื่องดนตรี

การจับเครื่องดนตรีและวิธีการบรรเลง มือข้างหนึ่งจับเครื่องดนตรี หรือเตรียมสำหรับการกดสายเพื่อบังคับเสียง มืออีกข้างหนึ่งใช้ดีดสายหรือพันอุปกรณ์สำหรับดีดสายให้เกิดเสียง บรรเลงโดยใช้นิ้วหรือไม้ดีดที่สายของเครื่องดนตรีให้เกิดการสั่นสะเทือน แล้วใช้มืออีกข้างกดบริเวณตำแหน่งเสียงต่าง ๆ ของเครื่องดนตรี (จะเข้ เรียกตำแหน่งสำหรับกดเสียงว่า นม)

ภาพที่ ๓ การนั่งและวิธีการบรรเลงจะเข้

๔. ประเภท.....

การนั่ง นั่งพับเพียบ ลำตัวตรง หันหน้าตรง ไม่ก้มหน้าหรือแหงน หน้าเกินไป

การจับเครื่องดนตรีและวิธีการบรรเลง มือข้างซ้ายจับคันทวน บริเวณใต้รดอกเล็กน้อย โดยให้คันทวนตั้งขึ้นในแนวตั้ง บังคับเสียงโดยใช้นิ้วมือซ้ายกดลงบนตำแหน่งต่าง ๆ ของสายซอเพื่อให้ได้ระดับเสียงที่ต้องการ ส่วนมือข้างขวาจับคันชัก เพื่อเส้เข้ากับสายซอ ทำให้เกิดการสั่นสะเทือนและเกิดเสียงที่ไพเราะ

ภาพที่ ๔ การนั่งและวิธีบรรเลงซอด้วง